

AVSTRALCI SO PROTI OBVEZNI VOJAŠKI DOLŽNOSTI.

Kapitalistični sistem povzročitelj družinske tragedije.

Berwyn, Ill., 30. oktobra. — Takaj se je odigrala zopet družinska tragedija, ki dokazuje jasno kot beli dan, da kapitalistični sistem prisili ljudi z dobrim in mehkim srcem, da sami končajo svoje življenje in poleg še izvrše, kar je v očeh današnjih licemerjev velik zločin, ker je tako zapisano v zakonu.

V Berwynu poleg Chicaga je živl Joseph Bretschneider s svojo družino. Po poklicu je bil črko-stavec in delal je za neki česki lad. Bil je skrben oče, dober gospodar. Od svojega zaslužka si je prigaral toliko od ust, da je kupil dom na odplačevanje. Ali v hišo se je pritepla bolezen kot tat in prišla je Bretschneiderju izpod-jelati zdravje. Delal je v presled-kih, včasih je moral ostati doma, ker ga je bolezen vrgla na postelj. Njegova žena Ana Bretschneider ni bila zvesta družica v tem hudem boju za obstanek. A bilo je zanjo preveč, ko je prišla po-gledati v sobo k svojemu bolnemu soprogu in ga je našla mrtvega v postelji. Šla je v drugo sobo, kjer sta spala njen sedemletni George in petletna Angelina. Od-pela je plin in čakala, da sta bila mrtva. Nato je šla v sobo k svo-jemu soprogu, odprla plin in se vlegla poleg njega.

Zapustila je srce pretresljivo pisano, v katerem pojasnjuje tra-gedijo. V pismu pravi, da je skle-pala končati svoje življenje in vrti otroka s sabo, ker noče, da bi ostala sirota. Bila je sama siro-ta in okusila je življenje v sirotiš-nici. V poslednji volji izreka, da naj upepeljijo trupla vseh.

Kakšen duševni boj je presta-la mati, preden se je odločila, da vzame otroka s sabo, da ju obva-ruje življenja v sirotišnici, pisno ne pove. Vendar pa morajo biti razmere v sirotišnici dokaj čudne, da se mati odloči končati življe-nje svojih otrok, da ne pridejo v sirotišnico. Sama je okusila to življenje in ve kaj čaka njene o-troke v sirotišnici.

Odkod prihaja denar za volni sklad buržoaznih strank.

New York, 30. oktobra. — Re-publikanska stranka naznanja, da ima sedaj \$1,667,757 v volil-nem skladu. Demokratični odbor naznanja, da je do sedaj dobil v dolni sklad \$1,006,283.

Najvišji prispevek v republi-kanski sklad je bil 30.000 dolar-jev, ki ga je dala ena oseba, J. P. Morgan, Clarence McKay, Georg W. Perkins, Louis Clarke, Harry F. Sinclair, Robert Winsor in F. C. Wallcut so prispevali po \$5.000 za izditev Hughesa.

Jacob H. Schiff je dal v de-mokratični volni sklad za izvo-lite Wilsona \$5.000.

Visoki doneski s strani kapita-listov v volni sklad buržoaznih strank bi morali odpreti delavcem, da je kapitalistom vseeno, če podre republikanski ali demo-kratični predsedniški kandidat, ker njih koristi bodo dobro za-varovane. Boje se le socialistov in izpovedal kapitalisti ne prispe-vajo čaka za izvolitev socialistič-kega kandidata.

To je jasno in razumljivo za vsakega, ki z bistrim okom opazi, da volilna kampanja.

Važna odločba za delavce.

Pittsburgh, Pa. — Konvencija, ki ima paziti na to, da se strogo strinja zakon za zavarovanje proti nezgodam, je odločila, da i-ne izločevati delavce pravico si-vojnemu delavcu in zdravniku, v katerem ima zaupanje, delodaja-je je na kljub temu odgovoren za vse kar predpisuje zakon.

Današnji kazenski sis-tem vzgoja hudodelce.

Chicago, Ill., 30. oktobra. — Policiji se je posrečilo prijati to-liko mladih tolovajev, ki so izvrši-li veliko število roparskih napa-dov, tatvin in ylomov. Bili so mla-denci, ki so jih "poboljšali" v pobiljševalnici, kakršne grude v današnji družbi za proletarsko mladino, katero družba najprvo pahne na pot hudodelstva, potem jo "poboljša" v pobiljševalnici, da pride iz nje podčena v vseh skrivnostih hudodelcev.

Včeraj je sedel na policijski postaji na Hinmanovi ulici osem-najstletni fant, ki je med spušča-njem cigaretnega dima v strop, pripovedoval o roparskem napa-du, pri katerem je njegov tovariš Elmer Carlson padel smrtuo za-det, kakor da bi pripovedoval o izletu mladine med počitnicami na deželo.

Carlsona so včeraj zgodaj našli mrtvega v stranski ulici na 2300 South Leavitt St. Njegova smrt je bila zavita v misterij, dokler ni izpovedal Jerry Sucharda, da ga je on položil na tla s kroglo, ki je bila namenjena nekemu fino oble-čenemu tujcu, ki sta ga hotela o-ropati.

Izpoved Sucharda obtožuje še pol tuceta drugih fantov, od ka-terih so štirje pod ključem. Su-charda je izpovedal, da je v druž-bi Carlsons izvršil najmanj pet in sedemdeset zločinov. Kradla sta avtomobile, ropala ljudi na ulici in oropala postaje nadulženih iz-veznic. Svoja hudodelstva sta iz-veševala na ta način, da sta vse prikri-la s "stalnim delom" in i-mela sta na razpolago ljudi, ki so pričali, da sta ob času roba bila kje drugje.

Sucharda ni kazal pri pripove-dovanju, kako je vbil Carlsons, najmanjšega kesanja.

Ko so ga aretirali, je hladno vprašal, "kako naj jaz vem o Elmerjevi smrti? Pokažite mi El-merja mrtvega in povedal vam bom povest, ki vam bo odprla oči."

"Pojdi z nami," je dejal lajt-nant Charles Johnson, "pokažem ti ga."

Suchardo so naložili na avto-mobil in v diru je šlo proti okraj-ni mrtvašnici. Ko so odkrili ruho, in se je prikazal Carlsonov obraz, je Sucharda dejal: "Elmer je res poginil. Jaz sem ga ustrelil."

Po inkvizitorskem izpraševanju je Sucharda priznal polieji: "Vstavili smo fino oblečenega tujca. Hotel sem ga pogoditi, ko se je hotel spustiti z nami v bo-jo. Udaril je po moji roki in Elmer, ki ga je hotel prijati od zadaj, je dobil kroglo. Jaz sem zbežal. Za-dnje sem slišal od Elmerja njegov glas, ki me je klical. Nisem mislil, da je hudo zadet. Čakal sem ga na dogovorjenem mestu. Elmerja ni bilo in šel sem domov. Očistil sem samokres kot ponavadi in po-tem sem legel spat."

Policija dvomi, da je Sucharda ustrelil svojega tovariša ponesre-čji, odkar je prišel Herman Strutz na policijo, katerega je hotel Sucharda oropati, in je izpovedal sledeče: Nisem slišal krika Carl-sona, ali vi ste eden dečkov, ki so me vstavili.

Carlson in Sucharda sta bila večkrat aretirana, a vselej paro-lirana.

Policija je aretirala še 19letne-ga Paul Sendzikovskega 18letne-ga Bohumil Kindla in 17letnega Joseph Sluko.

VREME.

Chicago in okolica: lepo in ma-lo gorkorje v torek, hladnejše proti večeru. V sredo lepo vreme in gorkorje.

Illinois: v torek lepo vreme in hladnejše proti večeru. V sredo lepo vreme in gorkorje.

Temperatura v Chicagu: najvis-ja 53, najnižja 46 stopinj.

AVSTRALSKEMU MINIST- STVU SE MAJEJO TIL- POD NOGAMI.

Ljudstvo dvomi o napadu na mi-nistrskega predsednika.

San Francisco, 30. oktobra. — Brzojavna poročila iz Melbourne, Avstralija, se glase, da že prva poročila o izidu splošnega glas-o-vanja o obvezni vojaški dolžnosti, naznanjajo, da je ljudstvo v Av-straliji proti vojaški obveznosti. Od prvih oddanih glasov jih je bilo 637,000 za vladno predlogo, proti pa 723,000 glasov. Zadnja poročila, ki pa še ne obsegajo vseh glasov, se glase, da je proti predlogi oddanih 887,000 glasov, za predlogo pa le 798,000. Osnov-na večina, skoraj 90.000 glasov je še vedno proti obvezni vojaški dolžnosti.

Odločna večina glasov proti ob-vezni vojaški dolžnosti je bila oddana v Viktoriji, Zapadni Av-straliji in Tasmaniji, dvomljiva večina pa v Novem Južnem Vale-su in Queenslandu. Kako izide glasovanje v Južni Avstraliji, do sedaj še ni jasno.

Reuterjev brzojavni urad poro-ča, da so trije ministri podali o-stavko, ker so ostali člani mini-sterstva odobrili odredbo, da urad-nik, ki predseduje volilni komi-siji na volišču, vpraša vsakega volilca v starosti med 21 in 35, le-tom, če je samec, in če je samec, ako se je naznanil pristojni obla-sti v smislu proglasitve obramb-nega zakona.

Iz Melbourne prihaja vesti, da je ministrskega predsed. Hughesa na njegovem domu v Kewu, Vik-toria, bil izvršen napad. Neki ne-znanec je vstopil skozi okno in iz-strelil samokres na ministrskega predsednika. Strel je zgrešil, čelji in neznance je izginil nemote-no po potu, po katerem je prišel.

Ljudstvo ne verjame, da je bil sploh izvršen napad na minist-rskega predsednika, ker minist-rski predsedniki ne stanujejo v kočah, v katero bi lahko vsak tu-jeec kar s ceste in skozi okno vstopil, streljal in potem zopet mirno odšel, kakor da se ni nič zgodilo. In če kdo strelja z nane-mom, da ubije človeka, ne odda samo enega strela, marveč stre-lja, dokler ne zadene.

Res je, da je proti Hughesu de-lavska stranka, katere je sam član. V Avstraliji se kljub temu ne rešujejo politična vprašanja s samokresom, ker mora minist-rstvo oditi, če za svojo predlogo ne dobi večine.

Ministrskega predsednika Hug-hesa so svojočasno na obisku v Londonu sprejeli kot najbolj za-grizega kolonialnega imperia-lista. Hughes je baje prvi pripo-ročal gospodarsko vojno proti Nemčiji.

Žrtve dela.

Keokuk, Ia., 30. oktobra. — V obratu Keokuk Gas družbe se je dogodila razstrelba, ki je na me-stu vabila tri delavce, dva sta bila na kasneje zadušena. Trije ogne-gaseci so se junaško trudili, da rešijo delavca iz smrtneobojenega plina, a so se sami onesvestili vsled vdihanja strupenega plina. Mesto je zalaj brez plina.

Tako padajo žrtve dela v inte-resu inovitega razreda v prerani grob. V današnji človeki družbi je profit svet in nedotakljiv, člo-veško življenje je na poveni.

Z eno nogo vedno v grobu.

Hammond, Ind., 30. oktobra. — Tovorni vlak je udaril v voz to-vornega vlaka za vlakospremnu osobe. Mrtvi so Frank Wilson, kolodvorski mojster, William Ko-nipainter, sprevednik in G. F. Me Donald, premikač.

O železniških udžbenicah se lahko reče, da stoji vedno z eno nogo v grobu, kadar gredo za železniške kralje. Kljub temu hoče-jo železniški kralji, da bi delav-nik za uslužbenec trajal, dokler od napora in trdnosti ne poce-pajo na tla.

MISTERIJOZNI MOFFIT JE ZOPET ODŠEL.

V čigavem interesu pokladajo di-namit na tir?

New York, 30. oktobra. — Zvezni posredovalec John Moffit je zopet odšel, ko mu je ponesre-čil zadnji poizkus, da mirnim po-tom izravna spor med cestnoželez-niško družbo in njenimi uslužben-ci. Njegov tovariš McWade je v Utici, kjer se je pojavil spor med livarji in njih delodajalei.

S tem, da se zvezni posredoval-ci ozibljejo stavke kot kuge, po-staja stavka dolgotrajna in nihče ne more reči, kadej konča.

Yunkers še vedno obrača po-zornost nase. Cestnoželezniška družba ima mesto treh voz zdaj pet voz v službi, ki vozijo med Getty Squarom in 242 ulico. Vo-zovi so zastraženi s policijo, ka-kor da nanje preži v zasedi dobro oborožen sovražnik Louis Fridi-ger, advokat, ki ima pod sabo stavkovno situacijo v okraju Westchester, — izjavlja, da še ni prišla pred sodišče protistavko-kaška mestna odredba. Pet voz, ki so bili v obratu, so vodili nad-zorniki in drugi uslužbeni. Na njih ni bilo pasajirjev.

Dinamit in naboj se našli v petek na dveh mestih. Nihče ne ve, kdo jih je položil.

Majhna eksplozija se je dogo-dila na 456 West Broadway. Ško-da je bila majhna. Voz je po eks-poziji mirno naprej drdel, v njem so bile le ženske. Policaj Spankuevi je našel pol palčice di-namita, ki je na enem koncu eks-plodirala.

Naboj je našel policaj Bolger na tiri White Plane ave. Naboji so bili težkega 44. kalibra.

Policaj Martin je aretiral pri naduljeni železnici na Tretji cesti Williamsa Sauseyja in John Cahil-la, čes, da sta napadla Sidney Lewisa, stražarja naduljene želez-nice.

Joseph Mendelson je bil ranjen, ko je skozi okno vlaka na nadul-jeni železnici prifrkal kamen in zdrobil šipo. Drobel šipe so ga ob-rezali. Odklonil je zdravniško po-moć in odšel domov.

Unija delavcev za podiranje hiš in zgradb je preskrbela stalno de-lo štiri in sedemdesetm cestnoželeznikiškim štrajkarjem. Štrajkarji imajo uniško mezo in osenurni delavnik. Torej so boljše preskrb-ljeni kot pri cestnoželezniški dru-žbi.

Na Tretji cesti in 93 ulici se je cestnoželezniški voz zaletel v to-vorni avtomobil zvezne pošte. Na-bralo se je nekaj gledalec in po-ličaji so se vrgli nanje s kolic, dokler jih niso razpršili na vse strani.

Trije potniki so dobili take poškodbe, da so potrebovali zdrav-niški pomoć. Tovorni avtomobil zvezne pošte je precej razbit, na tudi sprednji del cestnoželezniš-kega voza. Razume se, da je karo vodil stavkokaz.

Devetdnevna stavka.

Oklahoma City, Okla. — Po de-vetdnevni stavki so se cestnoželezniki uslužbeni vrnili zmago-viti na delo. Izvojevali so prizna-nje unije in razsodišče, ki sodi o vseh sporih glede mezde in delav-nih razmer.

Osemurni delavnik izvojevan.

Plainfield, N. J., — American Motor korporacija, ki izdeluje av-tomobile, ki prihajajo na trg pod znamko "Chevrolet," je priznala osemurni delavnik za vse delavce v svojem podjetju.

Nova delavska organizacija — nov uspeh.

Danville, Ill. — Delavci, ki lu-šajo kornu, so se organizirali. Dosegli so en cent priboljška pri bušlju. Po novi lestvici — zaslužijo okoli štiri dolarje na dan.

"PROSVETA" primaša splošno
vesti, zanimive
članki in lepe povesti vank dan, na
samo ob sredah. Naredite se!

Rumunski kralj na begu.

Rusi so zopet v ofenzivi, da rešijo Rumunce silovitega sovražnega pritiska.

ZA VEZNIKI POROČAJO O USPEHNIH NA JUŽNEM BALKAN-
SKEM BOJIŠČU. — BERLIN PRVI, DA SO VSI NAPADI
ODBITI. — TALJANI SE PRITOŽUJEJO O VREMENU. —
AVIJATIK BOELKE MUTEV.

Na zapadni fronti se vrše boji
za jarde strelskih jarkov.

ZADNJE VESTI.

Berlin, 31. okt., brezlično prek Sayvilla. — Maršal Hindenburg je odgovoril na vprašanje, koliko ča-sa bo trajala vojna, da lahko Nem-ci brani fronto proti Francozom in Angležem — trideset let.

Bukarešt, 31. okt. — Pri prelazu Vulkan v Valahiji so Rumunci za-jeli nadaljnjih 312 mož.

Berlin, 31. okt. — Vojni urad poroča, da so nemške čete zasledile La Maisonettejevo kmetijo ob Bo-mi in postojanke, ki se raztezajo do Blachesa.

London, 31. okt. — Semkaj je došla brzojavka, ki pravi, da se je blizu glavnega mesta v Abesiniji vršila velika bitka med vstaki in vladnimi četami, v kateri so zma-gali vstaki.

Splošen položaj.

RUMUNJA: Rusko-rumunska obramba je postala zopet živa, čeprav morda samo začasno. Bu-karešt in Petrograd poročata, da so Avstro - Nemci ustavljeni v do-lini Jiu in severno od Kimpolun-ga in da so Rusi preprečili prodiranje nemških čet v okoliš Dornavate. Berlin ne omenja ni-česar, glede bojev v dolini Jiu, pravi pa, da se nadaljuje avstro-nemsko prodiranje proti Kimpol-ungu. Sofija poroča, da se nadal-juje pohod proti Ruso-Rumun-cem v Dobrudži. Dalje poročajo iz Švice čez Berlin, da je vrhovno poveljništvo rumunske armade prešlo v roke francoskih in ruskih generalov. Rumunski kralj je po-begnul s svojim dvorom v Jasi ob meji.

MACEDONIJA: Pariz javlja o vroči bitki, ki se vrši med Srbi in Bolgari ob reki Černi in o oku-paciji novih pozicij. Berlin jav-lja, da so bili vsi srbski napadi ruski meji.

FRANCIJA: Angleži poročajo o novih pridobitvah v okolici Les Boeufoa. Francozi so osvojili no-ve pozicije v okolišu Sailly Sail-lisela. Pred Verdunom je bila včeraj v boju samo artilerija. Ber-lin priznava, da so Angleži prišli v nemške zakope, toda boj za po-sest dotičnih pozicij da še ni kon-čan.

RUSIJA: Petrograd in Berlin se strinjata v poročilih, da so Ru-si zopet v ofenzivi v Voliniji ob reki Stokod. Ruska artilerija bombardira nemške pozicije z ve-liko silo.

ITALIJA: Slabo vreme ovira operacije. Tako tožijo iz Rima.

RUMUNCI V MOČNI DEFEN-ZIVI.

Bukarešt, 30. okt. — (Uradno.) V Tulgesu in Bieazu so artilerijski boji in v dolinama Trotus in Uzul ni izprememb. Slabo vreme ovira boje v dolini Buxen. V do-lini Prahova je naš topniški ogenj ustavil sovražne napade. Naše čete so okupirale goro Uginare. V okoliš Dragoslavlja smo odbili vse napade na naš centum. Des-no krilo naše armade napreduje z uspehom. Na našem levem kri-lu iztočno od Alta je sovražnik včeraj napadel z veliko močjo in bitka se še nadaljuje. V dolini

Jiu nadaljujemo ofenzivo in so-vražnik se umice v gorovje. De-set častnikov in 250 mož smo nje-li. Četa lajtnanta Raspoescaria je vplenila dve bavarski bateriji štiripalčnih topov, katere je naše vojaštvo takoj namerilo na so-vražnika in služilo so nam izvrstno. Razen tega je četa vplenila štiri strojne puške in večjo zalogo mu-nicije. V okoliš Oršave je so-vražnik napadel po siloviti top-niški prepranji Varful in Coas-siuli, toda napad je bil odbit. V Dobrudži je položaj neizpreme-njen.

Petrograd, 30. okt. — (Uradno.) Na rumunsko-transilvanski fronti je sovražnik prišel z ofenzivo juž-no od Dornavate, ali naši topovi so ustavili napade. V dolini Uzul so rumunske čete napadle Avstro-Nemce, jih pognale v beg in nje-le 910 mož. V dolini Buxen so Rumunci okupirali Gulo-tore-lje. Severno od impolunga so na-ši zavezniški reokupirali vas Live-či in ujeli 300 Nemcev ter vple-nili dve strojni puški in dva zaka-pna mortarja. V dolini Alt so Ru-munci napredovali šest milj pro-ti severu od Salafrika. Dalje so Rumunci presegali sovražnika, kateri je bil prodir v dolini Jiu. Tam so Rumunci ujeli okrog 300 Nemcev in vplenili dve bavarski bateriji.

Berlin, 30. okt. — (Uradno.) Iz iztočne sedmograške fronte ni nič novega. Južno od prelaza Tau-koher smo dospeli do Azuge. Kljub trdovratnemu odporu Ru-muncem se nadaljuje naše prodi-ranje v smeri proti Kimpolun-gu in dalje proti zapadu. Položaj na fronti maršala Mackensena je neizpremenjen.

Dunaj, 30. okt. — (Uradno.) Na-še čete so izvršile napad na višino zapadno od Oršave in ga okupi-rale. Južno od Rothentunnškega prelaza, severno od Kimpolunga in južno od Predila so avstrijske in nemške čete osvojile nove po-zicije po vročem boju.

Sofija, 30. okt. — (Uradno.) Pru-gon sovražnika v Dobrudži se na-daljuje. Rusi in Rumunci se umi-čejo na celi črti k mostovom bli-žo Hirsave, Braile, Isakehu in Tulche. Most pri Hirsavi je že razdjan.

Berlin, 30. okt. — (Uradno.) Ve-sti iz Zeneve, ki se sklicujejo na poročila iz Pariza, sporočajo, da je vrhovno poveljništvo rumun-ske armade prešlo v roke fran-coskih in ruskih generalov. Ge-neral Barthelot je vrhovni povelj-nik in ruski general Bijelajev je pomožni poveljnik. Rumunski kralj Ferdinand je odšel s svojim dvorom v Jasi blizu ruske meje, od koder lahko vsak čas uide čez mejo. Kralj je očitno potrt.

Srbi zopet v ofenzivi.

Solun čez Pariz, 30. okt. — (U-radno.) Ljuta bitka se vrši med Srbi in Bolgari ob reki Černi. Pri včerajšnjih napadih so imeli Srbi nove uspehe. Francozi so po vro-čem boju okupirali vas Gardilovo. Dalje proti zapadu med Kenali-jem in Černo so naši polki osvojili sistem sovražnih zakopov. Na le-vem bregu Strunice so Angleži odbili bolgarski protinapad na Ormanli.

(Dalje na 3. str., 1. kol.)

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Izloži dnevno vseh sedmi in prostih.
LASTNINA SLOVENSKE NARODNE
PODPORNE JEDNOTE

Cene oglasov po dogovoru. Nakupci se ne
vračajo

Nakupci: Zgodnje države (Sloven
Chis) in Kanada \$5 na leto, \$1.50 na pol leta
in \$0.50 na tri mesece; Chicago in Minneapolis
\$4.50 na leto, \$2.25 na pol leta, \$1.15 na tri
mesece.

Nakupci na vse, kar ima stik s listom:
"PROSVETA"

2657 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

"THE ENLIGHTENMENT"
Organ of the Slovenic National
Benefit Society

Issued daily except Sundays and Holidays
OWNED BY SLOVENSKE NARODNE
PODPORNE JEDNOTE

Advertising rates on agreement

Subscriptions: United States (except Chi-
cago) and Canada \$5 per year; Chicago and
foreign countries, \$4.50 per year.

Address:
"PROSVETA"
2657 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.
Telefon Lawndale 4635.

Ali res vržete proč svoj glas?

Kajne že ponovno ste slišali, so-
cialisti tako ne bodo izvoljeni in
če zanje glasujete, vržete svoj
glas proč, zagledajte se boljše, da
glasujete za čuena "dobrih mož,"
ki jih priporočata republikanska
ali demokratična stranka. Če go-
vorite z republikancem o volit-
vah, vidi "dobre mož," le v re-
publikanski stranki, demokrat jih
pa vidi v demokratični stranki.

V resnici pa vržete svoj glas
proč, če glasujete za kandidate
kapitalističnih strank.

Republikanska in demokratič-
na stranka zagovarjata kapitali-
stični sistem in bi ga najraje u-
veljavili. Najboljši človek, ki je
izvoljen kot republikanec ali de-
mokrat, ne more spremeniti nič
na tem dejstvu. Republikanska
in demokratična stranka bradata
kapitalistične interese in kdor ho-
če biti izvoljen na "programu"
teh strank, če ga sploh imata,
ker obljub se ne more smatirati za
programe, mora logično zagovar-
jati interese tistega razreda, ka-
tere stranka zastopa.

Če delavec glasuje za republi-
kanske ali demokratične stranke,
pomaga svojemu nasprotniku,
možni njih moč, omogočuje, da se
oplenjuje ljudstva vrši nemo-
teno. Delavec so glasovali za re-
publikance in demokrate. Enkrat
so pripomogli republikanski
stranki, drugi pa demokratični
stranki do zmage, kapitalizem je
pa ostal in deli in tri delavce. Po-
ložaj delavcev je ostal enak, raz-
lika je bila le v tem, da so vsi
na povprečje republikancev, včasih
na povprečje republikancev milicij
umili stavko. Delavec so stradal
in umirali v revščini, ko so imeli
vladne vaje v rokah republikan-
ci in demokrate. "Dobri možje"
v obeh strankah niso mogli pre-
prečiti tega, podvreči so se mora-
li temu, kar je zaključila stran-
ka.

Delavec ne pozabite, da je gla-
sovanje vaše najboljšo orodje, s
katerim lahko spremenite svoj
danesnji tužni položaj in si pri-
porite pravo gospodarsko in po-
litično svobodo.

Če glasujete za kandidate kapi-
talističnih strank, izročite svoje
najboljše orodje kapitalističnemu
razredu, da vas z njim drži k
tlu, vam jemlje zborovalno in
tiskovno svobodo in svobodo go-
vorja, vam ožema košaro s kruhom
vsega in vsega, vas drži v bedi in
revščini, iz katerih ni izhoda, do-
kaj je uveljavljen kapitalistični
sistem.

Če glasujete za kandidate soci-
alistične stranke, ako tudi ne
umagajo ojačati stranko, ki je
prevzela zgodovinsko nalogo da
osvobodi delavstvo kapitalistič-
nega jarma. Ako ne boste vreči
svojega glasu proč, potem glasuje-
te za socialistično stranko. Vsa
glas oddan za socialistično stran-
ko poveča politično moč delavstva
in drobi politično moč kapitalisti-
čnega razreda. Ako pa glasujete
za kandidate kapitalističnih
strank, povečate verige, ki vas u-
ključajo, podaljšate dobo moderne
sužnosti.

Socializem in prerokovanje in
tudi ne sanje in če ste prišli do
tega prepričanja, tedaj glasujte
za kandidate socialistične stran-
ke, da se čimprej uresniči sociali-
stična družba.

Za kapitalistično družbo pride
socialistična, kar dokazujejo na-
črtane glasovi oddani za kan-

didate socialistične stranke ši-
rom sveta. Nikjer ne padajo soci-
alistični glasovi, ampak se mno-
že.

Leta 1870 je na celini svetu bi-
lo oddanih okoli trideset tisoč
glasov.

V letu 1880 se je število soci-
alističnih glasov že pomnožilo na
štiri sto in osem in trideset tisoč.

Leta 1900 je bilo štiri milijone
in šest sto tisoč socialističnih gla-
sov.

V letu 1900 so se socialistični
glasovi na vsem svetu že pomno-
žili na deset milijonov.

Socialistična stranka v Zdru-
ženih državah je pričela z intenziv-
no agitacijo v letu 1900. V dva-
najstih letih, to je do l. 1912, so
socialistični glasovi narasli skoraj
na en milijon v Združenih drža-
vah.

Iz navedenih števil lahko vsak-
do spozna, da ne vrže svojega
glasu proč, če glasuje za kandi-
date socialistične stranke, ampak
odda svoj glas za osvoboditev de-
lavstva iz kapitalistične sužnosti.
Vsa glas pomaga, da čimprej u-
dari ura osvoboditve.

Delavec vpoštevajte to resnico
pri oddajanju glasov dne 7. no-
vembra t. l.

Kako stoji vojna.

Kdo bo zmagal?

(Nadaljevanje).

Iz uradnega seznama Nemčije
je razvidno, da zavzemajo mrtvi
mak manj kot četrtino — 24 od-
stotkov — vseh njenih izgub. Vze-
mimo ta odstotek za merilo vseh
držav, ki so v vojni in rezultat
je, da znaša skupno število mrt-
vih 4,500,000. To število je ena-
ko številu prebivalstva v Srbiji
leta 1914. Lahko se torej reče,
da je vojna, ki je nastala zaradi
Srbije, pomorila že toliko mož,
kolikor je bilo vsega prebival-
stva v Srbiji ob začetku vojne.

Toda povrnimo se k naši tabeli
skupnih izgub, kajti pojasniti je
treba nekatere številke. O nem-
ških in francoskih izgubah smo že
govorili. Število ruskih izgub
sem povzel iz nemških virov;
Nemčija je pred kratkem nazna-
nila, da so Rusi izgubili 6,000,000
mož. Morda je to število pretira-
no, kakor je mogoče tudi moje
število 5,750,000, ali drugih zanes-
ljivjših podatkov ni, zato se mo-
ramo zadovoljiti s tem.

Glede Avstrije vemo, da je iz-
gubila samo med ujetniki 1,500,000
mož, medtem ko znašajo nje-
ne izgube na bojiščih vsakega
več kot je pa izgubila Francija.
Avstrija ima deset milijonov več
prebivalstva kakor Francija in
zato je lahko vrgla večje armade
na bojna polja in vrhutega je bi-
la tudi prisiljena, da je to storila.
Že pred več meseci so računali
avstrijske izgube na 4,000,000.
Meni se dozdeva, da je to število
danes veliko premajhno, kakor se
mi zdi, da je rusko število preve-
liko, ali to so najkonzervativnej-
ši podatki — kakor že omenjeno —
in teh se moramo držati, dokler
ne dobimo boljše informacij. Kar
se pa tiče angleških in italijan-
skih izgub, je vsaka debata ne-
potrebna in navedene številke so
brez dvoma na mestu.

Ko smo torej izračunali pribli-
zne izgube vseh vojskujočih se drž-
av, je potrebno, da se nekoliko
poglobimo v te številke in dože-
nemo njih pomen. Ob času, ko
je nastala vojna, so imele štiri
velesile, ki so se združile proti
Nemčiji, okrog 300 milijonov skup-
nega prebivalstva. Skupno pre-
bivalstvo Nemčije in Avstrije je
pa znašalo 120 milijonov. Zda-
j nastane vprašanje, kako velik je
odstotek možkih, ki so sposobni
nositi orožje v celokupnem prebi-
valstvu. To vprašanje je zelo važno
in mnogo se je že debatiralo
o tem. Splošno se pa sodi, da se
sme računati na deset odstotkov,
mogoče velja tudi dvajset, toda
naj bo deset ali dvajset odstot-
kov, velja to približno zavse drža-
ve. Vzemimo, da je vsaka država
zmožna oborožiti deset odstotkov
svojega prebivalstva in potem
tako smo imeli zavezniški ob začet-
ku vojne na razpolago 30 milijonov
za vojaško sposobnih mož, cen-
tralni državi pa 12 milijonov. Ako
so torej zavezniški izgubili deset
milijonov mož, tedaj to pomeni,
da so izgubili eno tretjino svoje
vojne sile, in če sta izgubili Nem-
čija in Avstrija osem milijonov
mož, imata le še eno tretjino vo-
jaskih sil na razpolago.

Na podlagi uradnih števil
Nemčije je razvidno da znašajo

BRIDGE ACROSS DANUBE
AT CERNAVODA -
MAP OF ROUMANIAN
SITUATION

Most prek Donave, ki so ga Ru-
muni razstrelili na begu pred so-
vražnikom. Senca na zemljevidu
in nad Bolgarijo pomeni ozemlje,
ki ga je Mackensen zasedel v of-
enzivi proti Rumunem.

trajne izgube v primeri s splošni-
mi izgubami 50 odstotkov. Če vz-
memo ta odstotek za splošno me-
rilo, tedaj vidimo, da imajo zavez-
niki pet milijonov mož trajnih iz-
gub, centralni državi pa štiri mi-
ljone. Z drugimi besedami se to
pravi: zavezniški so doslej trajno
izgubili eno šestino svojih vojaš-
kih sil in Nemčija in Avstrija pa
eno tretjino vseh svojih sil. To
merilo se bo ponavljalo nepre-
homa, pa naj velja deset ali dva-
najst odstotkov vsega prebival-
stva te ali one države za vojaško
silo.

(Konec prihodnjic.)

DOPISI.

Bridgeville, Pa.

Posebnih novic tukaj ni, z de-
lom gre prav dobro in dobiček te-
če v žep kapitalizma. Delavcu pa
tako ni dovoljeno imeti evenka;
ako ti dajo par centov več zaslu-
žka, ti jih pa na drugi način odv-
amejo. Zatorej je škoda, da bi o tej
kapitalistični mizeriji govorili ali
pisarili.

Ker pa smo ravno par dni pred
volitvami, si štejem v dolžnost, da
se malo pogovorim koga da ho-
čemo voliti.

W. Wilson je res fest možak,
kaj ne?

Premislimo, kakšno grozovito
klanje gre po vsej Evropi, ali tu-
kaj imamo možaka, kateri neče vi-
deti, da bi tekla nedolžna kri...
Ampak rojaki, robotniki! To ni
tako, tudi tukaj je vojna, huda
vojna, vojna za delavski obsta-
nek. Na tisoče delavcev umira la-
kote (in pozimi od mraza) v tej
slavni republiki. Ali ni to vnebo-
upijajoč greh, ali ni to sramota?

Delavec, ki si preustvaril svet,
iz pod tvojih rok je prišel prvi
in zadnji stroj, s katerim se sedaj
bogatinji ponašajo pa kupujejo mi-
ljone in milijone, za katere dela-
vec umira prerane smrti; ali ni to
grozno? Ali je to mogoče demo-
kratično? Ne, za nas ne, in za tak-
šno demokracijo tudi voliti ni mo-
goče.

Kaj pa g. Hughes?

Mogoče pa je ta boljši, kajti on
se pa že sedaj vozi iz kraja v
kraj, ogledal si je že več rudni-
kov in tovarni in tudi dobro zna
govoriti. Zatorej bi jaz mislil, ta
pa ta, ta pa je mož z brado, in go-
dilo bi se nam lepeše pod njegovo
vlado, kot v ruski Sibiriji. Am-
pak republikanci so že imeli dosti
časa, pokazati svojo dobrosrčnost
do delavstva, toda ni je bilo in nič
boljšega ni pričakovati, ako od-
damo naše glasove za njega.

Torej delavec, sedaj je čas,
dan 7. nov. bo dan odločitve, kak-
šna, kdo da naj bo vladal in kdo da
naj postave dela.

Sotripin, sedaj je čas, sedaj tvo-
ja oseba, tvoj glas ravno toliko
velja, kakor pa naj si bo Rocek-
fellerjev, ali pa sam W. Wilsonov.

Torej dne 7. nov. vsi na voliče
in izbirimo si v postavodajo mo-
že, kateri bodo zastopali delavske
interese. Postavimo si predsedni-
ka, ali načelnika vlade, našega
A. I. Benson, kandidata sociali-
stične stranke.

R. Pleterski.

Rock Springs, Wyo.

Dasiravno je bil iz Rock Spring-
sa že en dopis pred kratkim, ho-
čem, vseeno tudi jaz nekoliko po-
ročati o tukajšni volilni borbi. —
Vsak kdor je le količkaj zmožen
spregovoriti par besedi, vsak dela-
s podvojeno močjo, eden za Wils-
ona, drugi zopet za Hughesa. Po-
sebnost nekateri se pa že tako pri-
dejavajo za Hughesa, da je jo-
Benetkov Janez tako leta od ene-
ga do drugega, da bo gotovo kake
tri pare čevljev več razstrel, kot
po navadi. No, pa nič zato, saj jih
ima menda že nekaj, če ne vseh,
v prodajalnici, odkar je vstanov-
ljena. Seveda, ravno isti Janez
je drugič malo ali pa nič ne po-
zna. Kadar so pa volitve, je pa
brez vprašanja tvoj največji pri-
jatelj.

ot je bilo že poročano, je dne
10. oktobra govoril tukaj obče-
znani govornik Etbin Kristan. —
Shod je bil še dokaj dobro obiskan
seveda, lahko bi bil še bolj, toda
žalibog, da so nekateri še tako ne-
spametni, da se bojijo, češ, če grem
pa tega brezverca poslušaj, potem
mi bodo pa morali, prihodnje ne-
deljo, nas gospod fajmošter hudi-
ča izganjat, če bi ga onile slučaj-
no vdihnili.

Mogoče bo kateri mislil, da pre-
travam, toda res je tako. Želeči
bi pa bilo, da bi se takih ljudi-
vendar že enkrat iznebili. Vsak
zaveden delavec in delavka bi mo-
rala voliti socialistične kandida-
te. Dobro bi bilo, da bi se tudi
slovenske žene nekoliko bolj zani-
male za volitve. Odložite vsaj en-
krat vaše kuhališce in to takrat,
kadar gre za dobrobit vaših mož,
vas in vaših otrok. Delajte na to,
da bodo prej ko mogoče izvolje-
ni vsi socialistični kandidati. — S
pozdravom
Slovenka.

Chisholm, Minn.

Ker je dnevnik Prosveta na
najbolj pravem delavskem stali-
šču, upam, da bo priobčen tudi ta
moj skromni dopis, dasi je pisan
bolj tako, kot bi s krampom ro-
govilil po rudniku. Da pa čitate-
lji Prosvete širom Amerike ne bo-
do mislili, da se nam cedi med in-
imleko, kot v obljubljeni deželi,
hočem malo opisati tukajšnje de-
lavске razmere. Rudniški priga-
njači so precej brutalni proti de-
lavcem. Delo v rudnikih opravlja
se še vedno po kontraktne siste-
mu, ki je tako krivičen za delav-
ce, da vpijejo do neba. Ko pride-
ta rudarja na novo v rudnik in
svoje mesto, jima kapitan paze-
"Tukaj delajta": od "motorka-
re" naložene rude imata 90c.
Ker "motor-kara" drži tri tone
rude, dobi rudar le 30c od tone,

rude. Kompanija dobi za tono ru-
de \$6.50, torej ostane družbi pri-
eni sami toni rude dobička \$6.20.
Če rudarja ne moreta naložiti več
kot pet "motor-kar" dnevno, za-
služita na ta način le \$1.40 dnev-
no, ker imata poleg tega še izdatke,
ktere morata iz lastnega žepa
plačati. Torej če rudarja zasluži-
ta pri tej plači po \$1.40 na dan,
ostane kompaniji od njunega de-
la \$4.70. Ali se vam zdi to pravi-
vično?

Tukajšnji rudniki so večinoma
že precej izdelani, ker so stari. V
starih rudnikih pa je v večini
prostorov tako slab zrak, da "kar-
bidne" luči nečejo goreti. Tu je
človek v peklu, v pravem pomenu
besede. Dihati mora strupene pli-
ne in delati ne more, kot bi rad.
Če pa ne naredi toliko, kot kapi-
tan zahteva, pa zopet živeti ne
more, ker se plača le 30c od tone,
kot je bilo že gori omenjeno. O-
mamljeni kot večje hodimo sem-
intje in mučimo se, kot da misli-
mo živeti samo še en dan. Pri tem
pa tako pasje zaslužimo.

Strupeni plini iz rudnikov bi se
lahko odpravili, ampak to bi dru-
žbo stalo kakih pet sto dolarjev
in družba jih neče plačati. Rudar-
jev tako ni škoda, če polagoma
umirajo v teh nezdruhljivih luknjah.
Delo v železnih rudnikih je že sa-
mo na sebi težko, kompanijski pri-
ganjači pa še vedno gledajo, kako
bi še bolj pritisnili na delavce, da
jim še več zastonj napravi. Prejš-
nje čase je bilo v navadi, da je
bilo nekaj delavcev v rudniku sa-
mo zato, da so les od "timber-
seftov" prevažali na prostore,
kjer so delali kontraktni delavci.
Seveda je bilo treba vsaki dan
kakih petnajst mož posebej plača-
ti za to delo. Te posebne delavce
so kar lepo odslavili, da prihrani-
jo kompaniji par tisočakov na le-
to, in delavci, ki delajo na kon-
trakt morajo čas in zasluzek gu-
biti s privržanjem lesa, ktereja
rabijo v delovnih prostorih za o-
pore.

Železno rudo moramo nadalje
pobirati po takih trdih kamnitih
prostorih, da smo nekako podobni
psu, ki obra kost. Kjer so bolj-
ši prostori, tam parna lopata vse
pobere. Les za opore moramo vla-
čiti po kakem nizkem "driftu",
da se plazimo en čas po kolenih,
en čas pa po trebuhu. Les je po
navadi moker, napit vode, in
"drift" polni blata, ti delavci
pa vleci, kot mula! Za to naporno
delo pa ne dobijo niti centa plače,
dasi zgubiš skoro vsak ših polovi-
co delovnega časa s tem.

Vidite, to so dokazi, kako po-
trebujemo tu močno strokovno
organizacijo. Do človeških pravic

in dostojnih življenjskih pogo-
pridemo le, kadar bomo vsi tri
organizirani in bomo nastopili
naši zahtevami, kot en moč!

Pozdrav vsem organiziran-
im delavcem širom Amerike!

Zaposljen rudar

Chisholm, Minn.

Pred par tedni je bila konča-
bitka med delom in kapitalom
v Minnesoti. Žal, da je bila zga-
ljena za nas delavce. Pa zakaj?
Vzrok porazu je to, ker je
mnogo nezavednih delavcev, ki
ne zavedajo svojega delavskega
stališča in ki poslušajo svoje
koriščevalce, kateri jih učejo, da
delavcem ni treba brigati za
bodočnost in za bodočnost
jih otrok, temveč naj to
prepuščajo kar kapitalistični
pridigarjem in petolizcem. Na-
lost je še danes dosti delavcev,
poslušajo to staro petje, ki
kapitalistična klika poje že do
desetletja. Kljub temu petju
gre delavcem vsak dan slabo
obkladajo ga z najtežjimi deli,
tlačijo ga vedno večja skrb, le
prehraniti svojo družino.

Če poslušate republikance
demokrate v letošnji volilni ka-
panji, slišal boš zopet staro
sen. Vsi se hvalijo koliko do-
ga so napravili za deželo in za
lavce in koliko šele bodo! Mis-
pa, da delavci niste še pozabili
torej strajka v tukašnjem
ležiem okrožju. Kaj ste dobili
ljudi, ktere ste izvolili, gove-
ja, kongresmana, serifa, od
manjšega policaja do predse-
ka Združenih držav? Ali ste
šali od njih kak protest na
kompanijam? Ali ste videli
ktereja teh vaših "prijateljev"
zborovalnih dvorah, da bi
izgovoril tolažilno in spodbu-
besedo? Ne, niso vas poznali,
zen par mestnih zastopnikov
Chisholmu in Hibbingu, so
vsi zoper vas. Governer je po-
šerife in profesionalne prete-
nad vas. Od njega poslani po-
kovalet Lindquist se je izrazil,
delavci ne rabijo večjih plač,
če bi več zaslužili, ne bi se
kam z denarjem, ne bi se za-
boljše hraniti itd. Soditi vas je
nekako neumno živino, ki ni
človeškega razuma.

Kaj je bilo z našim kongres-
nom Willerjem? Ali ste čuli,
je le eno samo besedo znil v la-
gresu za vas? Ne, niti enkrat
odprl za vas svojih ust. Sere
od kapitalističnega orodja, kot
on, tudi ni bilo kaj drugega
čakovati. Ko je bil socialist
ger v kongresu ob času strajka
Lawrence, v W. Virginiji in
loradu itd., je prisilil Taftovo
ministracijo, da je morala vpe-
ti preiskavo, ktere rezultat je
da so delavci zmagali v Law-
ru v W. Va.

Torej delavci v Minnesoti, te
komu boste oddali svoje
svoje letos! Leta in leta ste se
sovali za republikance ali de-
krate, za plačilo pa ste dobili
tine. Zda- je vrsta na vas, da
batine vrnete s tem, da glas-
vite vsi kot en mož za kandidate
socialistične stranke! Več glasov
bo oddanih za soc. stranko, če
ne boste protest proti denar-
skemu sistemu. Če bodo socialisti
sovi narasli letos na dva milje
prestrašili se bodo demokrate
republikance, dasi bodo še v
ni in začeli bodo misliti tudi
delavce.

V osmem distriktu v Minne-
sta letos samo dva kandidata
kongres, od katerih eden je ko-
panijski C. B. Miller, drugi je
delavski kandidat Julius J.
derson iz Two Harbors. Seda-
mate priliko dati klofuto žele-
škemu trustu. Kar se nam le-
po tedni ni posrečilo opraviti
strajkom, to lahko opravimo
glasovnicio na volilni dan. In
klofuta bo za kompanije bol-
kot če bi bili strajk dobili. Če
delavci imeli svoje ljudi v
dih, bi bil vsak strajk lahko
ljen.

Glasujte torej vsi delavci
en mož za kandidate na sociali-
stičnem tiketu: For President
L. Benson, for Vice Pre-
sident: George L. Kirkpatrick,
Governer: J. O. Bentall, for
gress 8th District: Julius J.
derson.

Torej 7. novembra vsi na vol-
in oddajte glasove za gori
njene kandidate. To bo va-
zinaga, kot da ste strajk do-
Pomnite delavci, da je na vol-
dan glas revnega delavca rav-
toliko vreden, kot glas miljo-
ja!

M. E. Sustard

ruska vojna in ve-
sti iz inozemstva.

Berlin, 30. okt.—(Uradno.) Na
južnoistočno od Kenalija
pri ovinku reke Černe so se iz-
vlekli vsi sovražni napadi.

RUSKA OFENZIVA V VOLI-
NIJI.

Berlin, 30. okt.—(Uradno.) Ru-
ski bombardirajo vso fronto ob re-
ki Stokod s silovitimi ognjem, ki
je v smeri zapadno od
Stokoda. Ruski napadi, ki je bil
organiziran v gozdu istočno od
Stokoda, se je razbil ob zastorju
sile ognja.

OFENZIVA OB SOMMI SE PO-
NAVLA.

Pariz, 30. okt.—(Uradno.) Včeraj
ob treh popoldne so Nemci s
pomembno bombardiranjem
napadli naše pozicije severno in
južno od La Maisonette na južni
strani Somme; poslužili so se tudi
težkega topništva. Zastor našega og-
nja iz topov in strojnih pušk je
nepoškodovan ostal v celoti. Severno
od Verduna grme topovi in ogenj
je posebej hud v okolnih Han-
dremontu in Douamontu. Infan-
terijški bojevi ni bilo.

London, 30. okt.—(Uradno.) Na-
še čete so danes ponovile napade
severnoistočno od Les Boeufs na
ovinku nove zakope. Sovražnik
je z veliko silo bombardiral našo
fronto. Naši poizvedovalni avi-
jati so bili precej aktivni, davi-
tvo je nagajal veter. Eden e-
splan se ni vrnil.

Berlin, 30. okt.—(Uradno.) Včeraj
so Angličani razvili iz artilerij-
skih pripravil napade med Gue-
decourtom in Les Boeufsom, ali
te napade so bili odbiti z
velikimi izgubami. Dva angliška
sklopna avtomobila sta bila za-
pet v polni meri in uničena. Po-
merje sta dve angliški kompaniji
prijeli v naše zakope na istočni
strani Les Boeufs in boj za po-
stetih pozicij se še nadaljuje.
Boji pri Verdunu so bili večeraj
omejeni na artilerijske dvoboje.

SLABO VREME OVIRA ITA-
LIJANE.

Rim, 30. okt.—(Uradno.) Včeraj
so se vršili artilerijski dvoboji
v dolini, v okoliščini gore
Carroli in na primorski fronti.
Slabo vreme vlada skoro na vsi
fronti.

RUSI IN TURKI.

Petrograd, 30. okt.—(Uradno.)
Turki so razvili ofenzivo v okoli-
ščini Hamadana v Perziji in predira-
li v veliki množini, toda bili so
premagani v vroči bitki in njihova
ofenziva je ustavljena.

ŽENSKE V AVSTRALIJI SO
ZAVRGLE PRISILNO VO-
JASKO SLUŽBO V AV-
STRALIJI.

Sydney, Avstralija, 30. okt.—
Predloga o prisilni vojaški službi
v Avstraliji, ki je bila na splošno
glasovanju volilcev in volilk,
je propadla. K porazu predloge
so največ pripomogle ženske, ki
so ogromni večini glasovale pro-
ti.

ANGLEŠKI AVIJATIK JE VR-
GEL BOELKEJA.

London, 30. okt.—Lajtnanta
Boelkeja, znamenitega nemškega
letalca, kateri je imel ves čas voj-
ne srečo, da je vrgel na tla vsa-
kega nasprotnika, s katerim se je
spopadel v zraku, je končno ob-
šel angleški avijatik glasom
nemškega letalca iz Cologne, Boelkeja. Je
bil največji rekord po številu
nemških eroplanov sovražnika,
ki jih je streljal. Zgodilo se je
ga je pa zapustila bojna
letalca in angleški avijatek za je
prijel na tla. Boelkeji ni nikdar
bilo spremljevalca v svojem ero-
planu, traveč je vedno sam plul
in z njim poletih. Cesar Viljem

in maršal Hindenburg sta bila
ravno pri kosilu v gradu Bellevue
— dostavlja poročilo iz Cologne
— ko je stopil sel in naznanil
smrt slavnega avijatika. Novica
je zelo potrla Hindenburga, po-
sebej pa cesarja, kateri mu je
pred par dnevi osebnostno čestital na
njegovih uspehih.

PARNIK S 104 OSEBAMI TOR-
PEDIRAN; SAMO 34 SE JIH
JE REŠILO.

London, 30. okt.—Nemška sub-
marinka je danes potopila ang-
leški parnik Marino blizu irske-
ga obrežja in ne daleč od mesta,
kjer je Lusitania našla svoj grob.
Izmed 104 glav moštva se je re-
šilo samo 34. Pravijo, da je bilo
nekaj Amerikancev na krovu. A-
meriški konzul v Queenstownu
preiskuje. Rešenci pripoveduje-
jo, da je bil parnik potopljen brez
svarila. Marin je bil na potu iz
Glasgova.

ODGOVOR ANGLIJE NE BO
OBJAVLJEN PRED VOLIT-
VAMI.

Washington, 30. okt.—Odgovor
angleške vlade na ameriško pro-
testno noto zaradi "črne liste"
je v rokah državnega tajnika
Lansinga že tri dni, toda stvar iz-
gleda, da odgovor ne bo prišel v
javnost pred 7. novembrom, dok-
ler ne bodo končane predsedni-
ške volitve.

Odgovor je neki skrajno neug-
oden in Wilsonova vlada se vse-
kakor boji obšutnega učinka na
volitve, če bi zdaj dala odgovor
v javnost. V vladnih krogih si
pripovedujejo, da se Anglija niti
malo ne zmenja za ameriške zaka-
nodajne naredbe, ki so naperje-
ne proti zavezniškom zaradi bojkot-
iranja ameriških trgovcev.

Razno iz inozemstva.

—Socialistični poslanec v nem-
škem državnem zboru Wilhelm
Dittmann je zadnjo soboto izval
viharno debato v parlamentu, ko
je predlagal, da se odpravi seda-
nji sistem takozvanih preventiv-
nih aretacij zaradi osumljenja.
Našel je več slučajev takih are-
tacij, vsled katerih so nedolžni
ljudje trpeli velike krivice. Za
predlogo je govorilo tudi več po-
slancev liberalne in progresivne
stranke. Minister notranjih za-
dev je zagovarjal sistem, rekoč,
da so preventivne aretacije abso-
lutno potrebne za obrambo drža-
ve.

—Iz Aten javljajo, da je nastala
velika lakota v Tesaliji in Pe-
loponezijski na Grškem. Ljudstvu
je zmanjkalo tudi koruzne moke.
—Glasom brzojke iz Brna,
Švica, je novi avstrijski kabinet
sestavljen takole: Dr. von Koer-
ber, predsednik; Handen, podtaj-
nik za notranje zadeve; dr. Spits-
mueller, pravosodni minister; dr.
Call, naučni minister; Husarek,
vojni minister; dr. Georgi, trgov-
ski minister.

—"Lokal Anzeiger" v Berlinu
poroča, da so pomorske sile cen-
tralnih držav potopile od začetka
vojne do 12. oktobra t. i. 1253 so-
vražnih ladij v skupni tonazi
2,569.501 in 200 neutralnih ladij
s tonazo 276.528, ki so vozile kon-
traband.

—Iz Ženeve poročajo, da je v
zadnji bitki za trdnjavo Douau-
mont padel tudi nemški general
Kirschbaum, ki je bil znan iz pre-
jnjih nemških bojnih operacij pred
Verdunom.

—Vojni kritiki na Francoskem
pozivljajo zaveznike, da morajo
povečati produkcijo topov, ako
hočejo nadvladati centralne sile.
Pariški "Echo" pravi v nekem
članku, da proizvedla Nemčija
vsa 37.225 ton železa in pro-
izvajanje se vedno viša. Poraz
Rumuncev v Dobrudži in na Sed-
mograškem je pripisati velikemu
pomanjkanju artilerije v rumun-
ski armadi.

—Brzojavka iz Kopenhage se
glasi, da je nemška vlada prepo-
vedala izvoz železa v neutralne
države, kajti potreba železa za ar-
madne svrhe vedno bolj narašča
v Nemčiji.

—Švedska vlada je prepoveda-
la izvoz sladkorne pese in naloži-
la trgovcem, da predložijo inven-
tar sladkorja. S 1. novembrom bo
sladkor pod kontrolo vlade in ku-
pil ga bo le tisti, ki bo imel do-
voljenje. Ravno te korake bo
vlada menda storila za regulira-
nje kruha. Vzrok: pomanjkanje
hrane.

—Iz Stockholma poročajo, da je
norveška trgovska mornarica iz-
gubila 149 mornarjev in ladij v
skupni tonazi 268.134, odkar tra-
je vojna. Vse te izgube je povzo-
ročila Nemčija s svojimi subma-
rinkami.

Ameriške vesti.

Hibbing, Minn., 30. oktobra.—
Albert Euzman, farinar v Rayju
je vložil tožbo proti Minnesota-
Ontario Powder družbi za 4.000
odškodnine. Farinar pravi, da je
vstavlja črto, ki poplavlja njego-
ve travnike in polje in mu na ta
način dela škodo.

Philadelphia, Pa., 30. oktobra.—
Tukaj so poizkusili operirati bol-
nika, katerega željosti so bile šir-
pre skozi dvajset let in je bil pri-
sljen jemati hrano vase skozi
cevko. Operacijo je vodil dr. W.
Wayte Babcock, ki je odkril želju-
stne sklope in odstranil od njih
trdo kosti podobno tvarino in po-
tem je dodal blazinico masti, ki je
bila odvzeta možu na drugem me-
stu telesa. Takih uspešnih opera-
cij na drugih kostnih sklepih je
bilo izvršenih že mnogo, a na če-
ljustih je bila prva operacija.

Znani dr. Lorenz na Dunaju je
izvršil operacije na kostnih skle-
pih, ki so uspele.
Ta operacija je ponesrečila.
James Gaffney, ki po enem letu
vsled skratice ni mogel več od-
preti ust, je po izjavi zdravnikov
v teku dvajsetih let tako oslabil,
da je bil prešibek, da prenese o-
peracijo.

Ashland, Main, 30. oktobra.—
Sosedje so našli v hosti mrtvega
Arthur Rafferdina, mladega lovca,
ki si je sam končal življenje. Po
sodbi sosedov se je Rafferdin po-
nesreči sprožila puška in zrno ga
je zadelo v trebuh. Vlekel se je
še pol milje daleč in ko je videl,
da ne more domov, je nabasal pu-
ško znova in se ustrelil pod uše-
som v glavo.

Clarksburg, W. Va., 30. okt.—
Premogovniški baroni v osrednji
West Virginiji izjavljajo, da po-
trebujejo najmanj 5000 železniš-
kih voz, da zadostijo naročilom.
Odposlali so ravnateljstvu Balti-
more & Ohio železniški družbi pe-
ticeijo, v kateri naglašajo, da jim
naj nemudoma pošljejo vozove,
ki jih potrebujejo, da zadostijo na-
ročnikom.

Hibbing, Minn., 30. oktobra.—
Izvoz rude se je nekoliko znižal v
minolenti tednu. Izvoz iz vse drža-
ve je znašal 125.713 ton. To je ne-
koliko manj kot v prejšnjem ted-
nu. "Krivno temu je slabo vreme,
pa tudi železniških voz primanj-
kuje. V splošnem pa pričakujejo,
da bodo izvažali rudo na Velikih
jezerih najmanj še mesec dni,
preden nastopi zima.

Akron, O., 30. oktobra.—Elm
Creek Dairy naznanja, da se s pr-
vim novembrom podraži kvort
mleka za en cent. Do sedaj je stal
kvort mleka 12c, po prvem no-
vembrom bo pa 13c. Mlekarna je
lastnica A. H. Marksa, magnata
kavčuka.

Če delavce dobi en cent poviš-
anje mezd, izdati mora na drugi
strani dva za podražena živila.
Tak je kapitalistični sistem.

San Diego, Cal., 30. oktobra.—
Mornariški častniki izjavljajo, ko
odidejo te dni razruševalci "Paul
Jones", "Preble", "Stewart" in
Whipple iz aktivne službe v prvo
rezervo, bo prvič v petnajstih letih
paciifično obrežje brez razru-
ševalca v aktivni službi.

Aktivno brodovje sedaj sestoji
iz križarja "San Diego", križarjev
tretjega razreda in topničark.

St. Marys, O., 30. oktobra.—Vi-
tezi svedra so vlomili v trgovino
z mehanim blagom H. H. Detjena
v Moultonu. Odnesli so \$400 v go-
tovini, \$100 v čekih. Odeje in dru-
go blago so rabili, da ni eksplo-
zija blagajne napravila preglas-
nega poka.

Youngston, O., 30. oktobra.—
Tukajšnji jeklarski baroni so od-
klonili dobavo jekla za granate
po 90 dolarjev tona.

Na železniških kolodvorih sto-
je vozovi, naloženi s premogom.
Na stotine jih je, a v mestu pri-
manjkuje premoga za domačo u-
porabo.
Tako izgleda anarhija v kapita-
lističnem gospodarstvu. Vsak in-
dividuum

distribucije proizvede zase, gleda
le na svoj dobiček in če mogoče,
da uniči svojega konkurenta.

New York, 30. oktobra.—Fakt
da so padli ameriški oficirji in po-
moričarki v Santo Domingu v bit-
ki s tamšnjimi silami, je
kako puhla je fraza, da je kdo
Združene države obvaroval vojne.
Kotaj dva procenta ameriš-
kega ljudstva se zaveda, da so
Združene države v vojni z repu-
bliko Santo Domingu, ker je ku-
manja politika, zavita v tajnost.
Nikdar niso prišle v javnost vo-
jaške operacije na San Domingu,
na Haitiju, v Nikaragui ali v Me-
hiki. Prek vojaških operacij v teh
krajih je vedno razgrujen plašč
cenzorstva.

Nad temi malimi republikami
vlada njih velika sesterska repu-
blika z železno pestjo, ne da bi o
tem kaj izvedela javnost, ker
stalna armada zadostuje, da uniči
vsak odpor z njih strani.

Delphi, Ind., 30. oktobra.—V
mrvecu, ki so ga našli dečki na
obrežju reke Wabash, so po zlatni-
ni in obleki spoznali 74letnega
Samuela W. Moora, mirovnega
sodnika v Sheridanu. Moore je
večkrat izjavil, da izvrši samo-
mor.

Boston, Mass., 30. oktobra.—
Lastniki barkentine "Mabel I.
Meyers" so vložili tožbo proti
Združenim državam za \$127.000
odškodnine. Barkentina se je po-
greznila dne 30. julija 1915 pri
rtu Cod, ko je vanjo trčila ame-
riška bojna ladja "Nebraska".

Washington, D. C., 30. okt.—
Trgovski department naznanja,
da je reka Delaware največje sre-
dišče za gradnjo ladij na svetu. V
ladjedelnih v reki Delaware da-
nes grade več ladij kot v Glas-
gowu, Newcastleu in Belfastu na
Angleškem. Zdaj grade devetde-
set ladij, ki bodo odrinile 429.213
ton vode.

Fort Wayne, Ind., 30. okt.—
Dvainsletletna Helena Winebre-
ner se je zvečer dotaknila žicaste
vrvi, ki služi za vez in oporo dro-
govom. Na neznan in nepojasnen
način je došla žicasta vrv v zve-
zo z vodilno električno žico in
Helena je dobila tako močan elek-
trični udarec, da je na mestu ob-
ležala mrtva.

DUHOVNI NE BODO AGITIR-
LI ZA HUGHESA.

Katoliški duhovni nemške na-
rodnosti v Wisconsinu, o katerih
smo poročali zadnji teden, da iz-
rabljajo predsedniške volitve za
svojo prokajersko politiko, so se
izrekli na svojem političnem sho-
du v Milwaukee, da ne bodo de-
lali volilne reklame za Hughesa
niti nobenega drugega predse-
dniskega kandidata. G. H. Jacob-
son iz Chicago, ki je bil navzoč
na shodu kot zastopnik Hugheso-
ve organ, "Amer. Independ. Con-
ference", ni mogel dokazati, da bi
bil Hughes obljubil kaj definitiv-
nega gleda bodočega stališča a-
meriške vlade napram Nemčiji, če
bo on izvoljen. Vsled tega so du-
hovniki in navzoči lajki katoli-
ske cerkve sprejeli resolucijo, v
kateri izjavljajo, da ne bodo pri-
poročali nobenega kandidata, tem-
več da prepustijo posameznikom,
da volijo kakor kdo hoče.

DELAVSKE VESTI.

Uspeh socialističnega predse-
dniskega kandidata v Novi
Mehiki.

Clovis, N. M., 30. oktobra.—V
Phoenixu, Ariz., so določili, da se
shod vrši zvečer mesto popoldne.
To je povzročilo, da Allan L. Ben-
son, socialistični predse-
dniski kandidat, ni dobil zvečer železni-
ske zveze s Clovisom. Vsled tega se
je George H. Goebel odpeljal z
avtomobilom prek puščave, na
kateri raste divji pelin in kakt.
da pride v Maricopo, kjer dobi
vlak do El. Pasa.

Ko je dospel do reke Gila, je
bil železniški most izpopluten in
moral je po železniki progi skoraj
pol milje daleč, da je dospel na
drugo obrežje.

V Clovisu je našel Goebel veli-
ko množico ljudi, ki je nestrno
čakala na Bensonu. Goebel je bo-
slušalec naznanil, da bo drugo
jutro govoril Benson, potem je pa
v daljšem govoru očrtal socialisti-
čne zahteve.
Živornoreji in rudarji, mnogi

Slovenska Narodna

Ustanovljena 9. aprila 1904

Podporna Jednota

izkorp. 17. junija 1907
v dr. Illinois.

GLAVNI STAN: 2657-59 SO. LAWNDALE AVE., CHICAGO, ILLINOIS.

UPRAVNI ODBOR:
Predsednik: John Vogrič, box 314, La Salle, Ill.
I. Podpredsednik: J. Bratko, R. F. D. 4, box 80, Girard, Kans.
II. Podpredsednik: Jozef Kuhn, 9169 Ewing Ave., So. Chicago, Ill.
Tajnik: John Verderbar, 2708 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.
Blagajnik: Anton J. Terbovec, P. O. Box 1, Cicero, Ill.
Zapisnikar: John Molek, 4008 W. 31st St., Chicago, Ill.

NADEBNI ODBOR:
Jozef Ambrožič, 351 box, Cannonsburg, Pa.
Paul Berger, 741-1st St., La Salle, Ill.
F. S. Tauchar, 674 Ahsay Ave., Rock Springs, Wyo.

FOROTNI ODBOR:
Anton Hrast, 811-95th Ave., New Duluth, Minn.
Anton Peterlin, 6307 St. Clair Ave., Cleveland, O.
Jozef Radisek, 679 box, Smithton, Pa.
Rudolf Pletersiek, 436 box, Bridgeville, Pa.
Albina Hočevar, 15 Beard Ave., Detroit, Mich.

UREDNIK "PROSVETE":
Jozef Zavrtnik, 2821 So. Crawford Ave., Chicago, Ill.

VERHOVNI IZDAVNIK:
F. J. Kern, M. D., 6202 St. Clair Ave., Cleveland, Ohio.

VSE DENARNE ZADEVE IN STVARI, ki se tičejo gl. upravnega odbora
in S. N. P. J. naj se pošiljajo na naslov:

TAJNIŠTVO S. N. P. J., 2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

PRITOŽBE GLEDE GENERALNEGA POSLOVANJA se pošiljajo na
naslov:

JOŽE AMBROŽIČ, Box 351, Cannonsburg, Pa.

**ZADEVE PREPILJIVE VSEBINE, ki sta jih rešili prva in druga in-
stanca, se pošiljajo na naslov:**

ANTON HRAST, 611-95th Ave., New Duluth, Minn.

VSI DOPISI, razprave, članki, naznanila itd. za "Prosveto" se pošiljajo
na naslov:

UREDNIŠTVO "PROSVETE", 2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Illinois.

VSE UPRAVNIŠKE STVARI, naročnine, oglasi, se pošiljajo na naslov:

"PRAVNIŠTVO "PROSVETE", 2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

V korespondenci s tajništvom S. N. P. J., uredništvom in upravnim
"Prosveto" ne rabite imen uradnikov, marveč napišite naslov, ko je tu nave-
den, ako želite, da bo vsaka stvar hitro rešena.

Seje gl. upravnega odbora se vrše redno vsakega 1. in 15. v mesecu ob
osmih zvečer v prostorih jednotnega poslopija.

med njimi so se prišli po sto mil-
dolec, da sliho socialističnega
kandidata, so takoj sklenili, da
čez noč ostanejo v Clovisu, da sli-
šijo Bensonu.

Drugi dan je dospel Benson. Na
shodu je bilo 1300 poslušalcev.
Po končanem govoru se je odpe-
ljal z vlakom v Amarillo, Tex.,
kjer je govoril na shodu poldru-
go uro.

Iz Amarilla se je Benson odpe-
ljal v Oklahomo, kjer bo obdrža-
val shode skozi ves teden.

Organizirani peki pomagajo!
Chicago, Ill., 29. okt.—Klie za
pomoč štrajkaščim delavcem v
cementovnih v La Sallu in okoli-
ci je našel dober odmev pri lokal-
ni organizaciji pekovski delav-
cev št. 2. Tony Weth, poslovni od-
bornik organizacije, izjavlja, da
je organizacija sklenila, da bo
dala štrajkaščim delavcem vsaki
dan sto hlebov kruha, da bodo
vsaj njih otroci imeli kruh.

Nekatere druge organizacije so
odposlale denar in tudi okleko,
ker je revščina med štrajkarji ve-
lika. Organizirani rudarji v Illino-
isu so mnogo storili za štrajkar-
je. Priporočamo organiziranim
slovenskim rudarjem v drugih drža-
vah, da pri svoji lokalni orga-
nizaciji opozorijo svoje tovariše
na hrabre bojovnike za delavsko
stvar v La Sallu in okoli.

Delavci v cementovnih štrajka-
je za skrajšanje delavnika. Gara-
ti so morali po 12 in 14 ur dnevno,
dasiravno je delo v cementovnih
zelo nezdružljivo vsled finega praš-
ni, ki se ulega na pljuča in se zadrž-
va v druge nezne organe. Delavci
zahtevajo osemurni delavnik, kom-
panisti pa nočejo o tej zahtevi nič
slišati in skušajo s stavkocni o-
bratovati tovarne, da bi delavce
prisilili, da se vrnejo pod stari
pogoji na delo. Načrt delodajal-
cev je do sedaj ponesrečen.

Štrajkarji so obljubili drug dru-
gemu, da se nikdar ne vrnejo pod
stari pogoji na delo. Taki boje-
vniki so vredni podpore.

**VSAK dober član Slovenske Na-
rodne Podporna Jednota je**
naročnik "Prosvete".

NORTH SIDE STATE BANK

ROCK SPRINGS, WYO.

IMA KAPITALA IN REZERVE \$100,000.00

Je izredno pripravljen in opremljen za poslovanje s
SLOVENCMI, HRVATI, SLOVAKI in drugimi SLOVANI.

Mi posluhmo denar vašim prijateljem, v stari domovini po socialističnih
Pisujemo t odločne obresti na bančne vloge.

Matko, Konvencionalno in Narodno Institutio.

Slovenske vesti.

Livingston, Ill. Konzumno dru-
štvo se je preselilo v svoje novo
poslopije in začelo s poslovanjem
(trgovino) v ponedeljek 30. okto-
bra. Priporočamo rojakom, da
pristopijo h konzumnemu dru-
stvu, ker bo v njih lastno korist.
Poročevalce.

Boarder: "Ali ne morete v so-
bi bolj zakuriti? Jaz imam vedno
ledenomrzle noge."

Gospodinja: Ja seveda, ako i-
mate vedno ledenomrzle noge, po-
tem gotovo ne more biti topla v
sobi."

Nabirajte naročnike za dnevnik
"Prosveta"!

SE PRIPOROČAMO!

Ako želite dobiti sveže meso,
dobro in točno postrežbo, potem
pridite k nam imamo dobro meso,
cena je zmerna.

SKRABSKY BRO'S.,
Kermis, Pa.

Priporočam

svojo gostilno v obliki vsem Slo-
vencem in Hrvatom v okolici
Youngstown, O. Kadar potujete
skozi mesto ali po opravku, se o-
glasite pri meni. Imam raznovr-
stne dobre pijače, sveže pivo brin-
jevec, aliivovec, visky, smotke itd.
— Jozef Cigola, E. 397 Federal St.
Youngstown, O.

ROBERT W. LAYER
ARCHITECT

118 N. La Salle St., Chicago,
ki je izdelal načrt za gl. urad
S. N. P. J. se priporoča Slo-
vencem za izdelovanje
stavbinih načrtov.
Tel. Franklin 5501

TEL. NA DOMU AUSTIN 26003

